

Kaupunginhallitus
PL 1
00099 Helsingin kaupunki

OKM:n lausuntopyyntö Valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopoliittinen kehittämishjelma 2012-2015

HEL 2011-004950 T 12 04 00

Valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi nuorisolain mukaisen nuorisopolitiikan kehittämishjelman alle 29-vuotiaiden kasvu- ja elinolojen parantamiseksi. Ohjelma on laajentunut Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämishjelmaksi ja sen tehtäväksi on kirjattu vahvistaa laaja-alaista lapsi- ja nuorisopolitiikkaa eri hallinnonalojen yhteisenä asiakirjana. Kehittämishjelman tarkoituksena on tukea lasten ja nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista sekä parantaa kasvu- ja elinoloja.

Strategiset tavoitteet kannatettavia, mutta kehittämishjelma jää hajanaiseksi

On positiivista, että kehittämishjelman valmistelussa on kuultu ja osallistettu nuoria usein eri keinoin.

Ohjelmassa nimetään 10 strategista tavoitetta sisältäen yhteensä 28 alaotsikkoa. Ohjelman keskeiset periaatteet ovat kannatettavia ja se pyrkii kunnianhimoisesti ohjaamaan sekä laajoja palvelukokonaisuuksia että yksittäisten ongelmien ratkaisua. Käytännössä kuitenkin tarkoitusten, tavoitteiden ja keinojen moninaisuus on johtanut siihen, että kehittämishjelma jää sängen hajanaiseksi. Olisi ollut toivottavaa, että kun kyseessä on kansallinen kehittämishjelma, ohjelma olisi tarjonnut keskeiset, huomattavasti esitettyä laajemmat ja harvalukuisimmat strategiset tavoitteet. Nyt valitut strategiset tavoitteet kuvaavat itse asiassa tekemistä ja ovat myös osin päällekkäisiä. Strategiset tavoitteet olisi voinut muotoilla selkeämmin esimerkiksi johdannossa esitetyn "arjenhallinta", "osallisuus", "yhdenvertaisuus" ja "yhteistyö" kulmakivien varaan.

Toimenpiteitä on pyritty kohdentamaan eri ikäkausiryhmiä priorisoiden. Kehittämisohjelman teksti ei kuitenkaan juurikaan avaa perusteita, joilla priorisoitavat ikäryhmät on valittu. Esimerkiksi 2.3 vanhemmuuden tuki kohdassa puhutaan kouluikäisten lasten vanhempien tukemisesta, mutta ikätaulukosta jäävät juuri nämä ikäryhmät puuttumaan. On myös vaikea löytää perusteluja sukupuolittuneeseen tuen kohdentamiseen nuorten aikuisten (18–24 v.) kohdalla.

Ohjelmaluonnos vaikuttaa myös kovin keskeneräiselle. Strateginen tavoite 3 ”Sukupuolinäkökulma ja tasa-arvon edistäminen sisällytetään kaikkeen lapsi- ja nuorisotoimintaan” kohdalla perusteluteksti on jäänyt jostain syystä puuttumaan kokonaan.

Strateginen tavoite 9 ”Lasten ja nuorten terveyttä edistetään” käsite terveys tulisi korvata käsitteellä ”hyvinvointi”. Tavoitteen alla puhutaan mm. oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämisestä, joka sisältää myös muita kuin terveyteen liittyviä ulottuvuuksia. Koulukuraattorien ja –psykologien tehtäväkenttänä on lapsen ja nuorten psykososiaalisen tuen tarjoaminen. Koulukuraattorityössä kiinnitetään huomiota oppilaiden arjen sujumiseen, toimintakykyyn ja vuorovaikutussuhteisiin. Koulupsykologin työn tavoitteena on oppilaiden psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen sekä koulunkäynnin tukeminen. Myös päihteiden käyttö on laajempi kuin terveyteen liittyvä kysymys.

Nuorten yhteiskuntatakuu, työllistyminen, asuminen ja talouden hallinta

Kehittämisohjelmassa suunniteltu tavoite, jonka mukaan jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta, on sosiaalitoimen näkökulmasta kannatettava. Samoin kannatettavia ovat pyrkimykset huolehtia nuorten asunto-olojen parantamisesta. Pelkät työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- ja kuntoutuspaikat ja asunnot eivät kuitenkaan takaa nuorten arjessa selviytymistä eivätkä yksittäisinä, irrallisina palveluina tue heitä muutokseen. Näiden tavoitteiden toteuttamiseen tulisi kytkeä vahvasti mukaan kuntien sosiaalialan ammattilaiset ja heidän tarjoamat tukimuodot.

Nuorten talouden hallinnasta ohjelmassa todetaan, että osaamista tehostetaan järjestöjen yhteistyöllä. Myös tässä toiminnassa sosiaalialan ammatillisen toimijan tuki on ensiarvoisen tärkeä.

Vanhempien tuki tärkeää, mutta murrosikäisten nuorten vanhemmat unohdettu

On hyvä, että kehittämisohjelmassa tunnustetaan lapsen varhaisten ikävuosien, vanhemmuuden ja varhaiskasvatuksen merkitys. Johdantotekstissä erityisesti varhaiskasvatus -käsitteen käytössä toivoisi tarkkuutta (s. 11). Nyt käsite vaikutetaan sekoitettavan lapsen

varhaiseen kasvuun ja kehitykseen kotona. Varhaiskasvatus tarkoittaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jolla edistetään lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimista. Suomessa julkista varhaiskasvatusta annetaan kuntien tai yksityisten järjestämässä päivähoidossa, esiopetuksessa sekä aamu- ja iltapäiväkerhoissa.

Kohdassa 2.3 Vanhemmuuden tuki todetaan, että perhekeskustoimintaa tulee kunnissa laajentaa. Helsingissä perhekeskustoimintaa, siinä merkityksessä kuin esimerkiksi STM määrittelee, on toteutettu laajasti ja monitoimijaisesti jo vuosien ajan. Helsingin sosiaalivirasto tarjoaa kattavia ja laadukasta osaamista sisältäviä palvelukokonaisuuksia varhaiskasvatuksessa, varhaisessa tuessa, kasvatus- ja perheneuvonnassa sekä lastensuojelussa. Lastensuojelulakiin (12§) perustuvan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (LASU) työn myötä hallintokunnat sekä järjestöt yhteistyössä tuottavat Helsingissä yhä enemmän sektorirajat ylittäviä sekä ehkäisevän lastensuojelun että korjaavia palveluja mm. terveys-, opetus- ja nuorisotoimen kanssa. Tätä kehityskulkua - voimavarojen ja osaamisen yhdistämistä - tullaan jatkamaan edelleen. Huomiota on kehitetty erityisesti varhaismurrosikäisten vanhempien tukemiseen kodin ja koulun yhteistyössä.

Kehittämishjelman koordinaatio ja resurssit haastavat toimijat

Kehittämishjelman toteuttamiselle ei ole osoitettu mainittavia lisäresursseja. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on vaikea nähdä toimijoiden realistista mahdollisuutta toteuttaa ohjelman toimenpiteitä siltä osin kuin ne koskevat palvelujen lisäämistä.

Kehittämishjelman toteuttamisen kannalta toivottujen ja välttämättömien toimijoiden ja verkostojen sitouttaminen edellyttää pitkäjänteistä resursointia, johdonmukaista koordinaatiota ja laajaa yhteistyötä. Tällä hetkellä informaatio- ja resurssiohjaus tapahtuu useiden eri ministeriöiden kautta. Valtakunnallisen lapsi ja nuorisopolitiikan koordinaation kehittäminen onkin erittäin kannatettavaa.

Kehittämishjelma sisältää kohdassa 10.1 myös ehdotuksen säätää lastensuojelulakiin (417/2007; 6§ ja 12§) muutokset, jonka mukaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat koskisivat alle 29 -vuotiaita nuoria. Nykyisen lainsäädännön mukaan lapsi on oikeutettu lastensuojelupalveluihin 20-vuoteen asti, josta 18–20 –vuotiaana jälkihuoltoon. Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun osalta 20 -vuoden ikäraja ei ole perusteltua korottaa, mutta lastensuojelulain (12§) ja nuorisolain (7a§) antamat velvoitteet kunnille monialaisen yhteistyön järjestämisestä on syytä toteuttaa yhteisessä rakenteessa.

Sosiaalijohtaja

12.10.2011

Kiteytys tuottaisi selkeämpää ohjausvaikutusta

Pyrkiessään ottamaan haltuun lasten ja nuorten hyvinvoinnin mikro- ja makronäkökulmat se kadottaa selkeän tavoiteasetannan ja kokoavan näkökulmansa. Kehittämisohjelma sisältää hyviä aineksia, mutta kiteyttämällä se nostaisi esiin keskeisimmät suuntaviivat ja palvelisi ohjaustarkoituksessaan paremmin.

Lisätiedot

Taina Hussi, koordinaattori, puhelin: 310 43839
taina.hussi(a)hel.fi

Sosiaalijohtaja

Paavo Voutilainen
sosiaalijohtaja

Sisko Lounatvuori
vs. perhepalvelujohtaja